

Need. URL: <https://www.economicdiscussion.net/inventory/inventory-meaning-classification-and-need/219825>. Inventory Valuation Methods (FIFO & LIFO). April 8, 2020. URL: <https://www.orderhive.com/inventory-valuation-methods-fifo-lifo>. 6. Tardi Carla. Inventory Valuation – LIFO vs. FIFO. Investopedia. April 5, 2020. URL: <https://www.investopedia.com/articles/02/060502.asp>. 7. Effects of Choosing Different Inventory Methods. Financial Accounting. URL: <https://courses.lumenlearning.com/suny-finaccounting/chapter/effects-of-inventory-method-on-the-financial-statement>.

УДК 657:334.012.64

А. Ю. Предко, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **О. Ю. Акименко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

***Ключові слова:** організація бухгалтерського обліку, суб'єкти малого підприємництва, користувачі інформації, методологія обліку, система оподаткування, форма бухгалтерського обліку, форма організації, план рахунків, облікова політика.*

Активне ділове середовище сприяло зародженню та розвитку малого бізнесу. Якість інформації, отримана для прийняття важливих управлінських рішень, напряму залежить від організації бухгалтерського обліку та сприяє вдосконаленню управління підприємством на мікрорівні та підвищенню конкурентоспроможності на макрорівні. Підходи до організації системи бухгалтерського обліку постійно змінюються через зростання потреб в управлінні інформацією та значні трансформації в нормативному регулюванні обліку.

Теоретичні та практичні аспекти організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах досліджувалися та висвітлювалися у працях багатьох учених, однак ознайомившись з підходами щодо трактування організації бухгалтерського обліку, визнаємо це поняття як процес створення та безперервного удосконалення трудового й облікового процесів, методологічного та методичного забезпечення обліку для надання користувачам повної та неупередженої інформації [8]. Доходимо висновку про специфічні особливості в застосуванні представниками малого бізнесу методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Отже, під час організації бухгалтерського обліку на кожному з етапів виділяються певні особливості для суб'єктів малого підприємництва: методологічний етап (відповідає за формування методології обліку як системи загальних принципів, способів та методів відображення господарських операцій на рахунках обліку та в звітності), технічний етап (дозволяє обрати спосіб обробки облікової інформації малими підприємствами (автоматизований, паперовий чи механізований), визначає перелік облікових реєстрів та встановлює порядок переносу записів у реєстрах) і організаційний етап (не носить суттєвих відмінностей для малих підприємств, адже спрямований на встановлення та вдосконалення системи управління бухгалтерією через застосування ефективної системи обліку; запровадження норм праці та часу для обліковців; залучення кваліфікованих працівників та їх подальшу мотивацію; організацію робочих місць; налагодження роботи архіву бухгалтерських документів; встановлення системи захисту облікової інформації) [6].

Складання та подання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва відбувається відповідно до норм, зазначених в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [9], в якому визначено два типи фінансових звітів: «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» («Баланс» форми № 1-м, «Звіт про фінансові результати» форми № 2-м) і «Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» («Баланс» форми № 1-мс, «Звіт про фінансові результати» форми № 2-мс). У п. 9 П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [8] зазначається, що ті суб'єкти, які мають право застосовувати спрощений облік доходів і витрат та не зареєстровані як платники податку на додану вартість, можуть систематизувати дані з первинних документів без використання подвійного запису [6]. На наше переконання, якщо суб'єкт мало-

го підприємства складає форми № 1-м та № 1-мс «Баланс», то він повинен обов'язково застосовувати метод подвійного запису.

Організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах є залежною від таких варіацій, які представлені в таблиці.

Таблиця

Основні положення, які враховуються при організації бухгалтерського обліку

№	Об'єкт та нормативний документ	Характеристика
1	Система оподаткування обирається на основі Податкового кодексу України [7]	Підприємство незалежно від форми та розміру господарювання може обрати: 1) загальну систему оподаткування, обліку та звітності (складна система ведення обліку і звітності, що дозволяє здійснювати будь-який вид діяльності без обмежень (що притаманно спрощеній системі оподаткування), що являє собою сукупність податків і зборів до бюджету, що нараховуються у встановленому законами України порядку); 2) спрощену систему оподаткування, обліку та звітності (особливий механізм справляння податків і зборів, що надає можливість замінити сплату окремих податків і зборів на сплату єдиного податку).
2	Форма бухгалтерського обліку відповідно до нормативно-правового забезпечення: 1) Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку № 356 [3]; 2) Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422 [4]; 3) Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 720 (без подвійного запису) [5]; 4) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996 [1]	Залежно від обсягів здійснюваної діяльності та вимог законодавства підприємство може обрати таку форму: 1) просту (застосовується малими підприємствами з незначним документооборотом, які здійснюють діяльність з виконання нематеріальних робіт і послуг. Ця форма передбачає використання одного реєстру – Журналу обліку господарських операцій, який є комбінованим реєстром і поєднує в собі хронологічні і систематичні записи); 2) спрощену (застосовується малими підприємствами, якщо не виконуються умови для застосування простої форми бухгалтерського обліку або за власним вибором суб'єкта. Вона передбачає узагальнення інформації про господарські операції у відомостях і оборотно-сальдовій відомості. Спрощена форма обліку дозволяє відображати господарські операції двома способами: без застосування подвійного запису або ж із його використанням); 3) журнальну чи журнально-ордерну (передбачає формування інформації у журналах та відомостях до них на підставі первинних документів під час надходження їх до бухгалтерії або за підсумками за місяць. Ця форма використовується малими підприємствами, які здійснюють складне виробництво та матеріалозатратне); 4) автоматизовану (використання комп'ютерної програми, що передбачає формування реєстрів обліку).
3	Форма організації бухгалтерського обліку обирається на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» № 996 [1]	Суб'єкт господарювання може самостійно обрати таку форму: 1) ввести до штату підприємства посаду бухгалтера або створити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером; 2) користуватися послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; 3) ввести на договірних засадах бухгалтерський облік централізованою бухгалтерією чи аудиторською фірмою; 4) вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність самостійно власником або керівником підприємства. Однак цю форму не можна використовувати тим підприємствам, що повинні оприлюднювати звітність, а також бюджетним установам.
4	План рахунків бухгалтерського обліку з використанням: 1) «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва» № 186 [10]; 2) «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» № 291 [2]	Залежно від форми організації та обраної системи оподаткування суб'єкти господарювання можуть обрати як загальний, так і спрощений план рахунків бухгалтерського обліку. «Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва» № 186 [10] передбачено значно меншу кількість рахунків синтетичного обліку (29 рахунків проти 87). Відсутній чіткий поділ рахунків на класи та субрахунки. Проте з метою забезпечення необхідної деталізації та аналітичності обліково-економічної інформації підприємства можуть вводити до спрощеного Плану рахунків субрахунки, виходячи з призначення рахунків та потреб управління підприємством.

Джерело: узагальнено автором на основі [8].

Отже, відмінності в організації облікового процесу на малих підприємствах залежать від особливостей функціонування діяльності малих підприємств з позиції площини нормативного поля та інформаційних вимог користувачів облікової інформації, а також завдань бухгалтерського обліку. Тому в результаті проведеного дослідження приходимо до висновку, що основними напрямками організації бухгалтерського обліку суб'єктами малого бізнесу є: обрання системи оподаткування, затвердження форми бухгалтерського обліку в Наказі про облікову політику, відображення інформації в облікових регістрах залежно від обраної форми бухгалтерського обліку та узагальнення інформації у звітності.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. 3. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку : затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>. 4. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text>. 5. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : затв. наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text>. 6. Павелко О. В. Спрощення обліку на підприємствах малого бізнесу. *Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка»*. 2017. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/7067>. 7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 8. Подолянчук О. А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5536>. 9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>. 10. Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186 (зі змінами та доповненнями). База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА». URL: <http://www.liga.net>. 11. Акименко О. Ю., Жолобецька М. Б. Актуалізація синергетичного підходу в дослідженні організації бухгалтерського обліку. *Вісник Одеського національного університету. Серія «Економіка»*. 2018. Т. 23. Вип. 1(66). С. 152-156.

УДК 658.8:657

А. О. Чубикіна, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **Т. А. Гоголь**, д-р екон. наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

РОЛЬ БЕНЧМАРКІНГУ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: бенчмаркінг, удосконалення, обліковий процес, бухгалтерський облік.

У сучасному ринковому середовищі конкуренція набуває більших масштабів, технологіям та задоволенню потреб споживачів приділяється велика увага. У зв'язку з цим, суб'єкти підприємницької діяльності сприяють постійному розвитку та пошуку нових інструментів удосконалення бізнес-процесів.

Для прийняття будь-яких рішень на підприємстві необхідно орієнтуватися на достовірну, правдиву, повну, якісну та актуальну інформацію, яку забезпечує бухгалтерський облік. Звідси випливає, що система бухгалтерського обліку має безперервно удосконалюватися. Одним із напрямів удосконалення виступає бенчмаркінг.

Метою дослідження є виявлення сутності бенчмаркінгу як інструменту удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві, його переваги та проблеми в організації бухгалтерського обліку в Україні.

Так, бенчмаркінг визнано інструментом удосконалення, проте єдиної сутності поняття не визначено. Дослідивши наукові праці Н. Кравчука, О. Білоуса [1], К. Боган, М. Інглиш,